

Jak organizować
lekcję dla ucznia z
autyzmem

Od czego zacząć ?

- Zrozumienie „triady zaburzeń” – społecznych interakcji, komunikacji i interakcji z otoczeniem – która występuje u dzieci z autyzmem może zapoczątkować długi proces mający na celu zrozumienie w jaki sposób dzieci przyswajają wiedzę i pomóc nauczycielom dostosować styl nauczania, tak aby pomóc dzieciom sprawniej uczyć się w przyszłości.

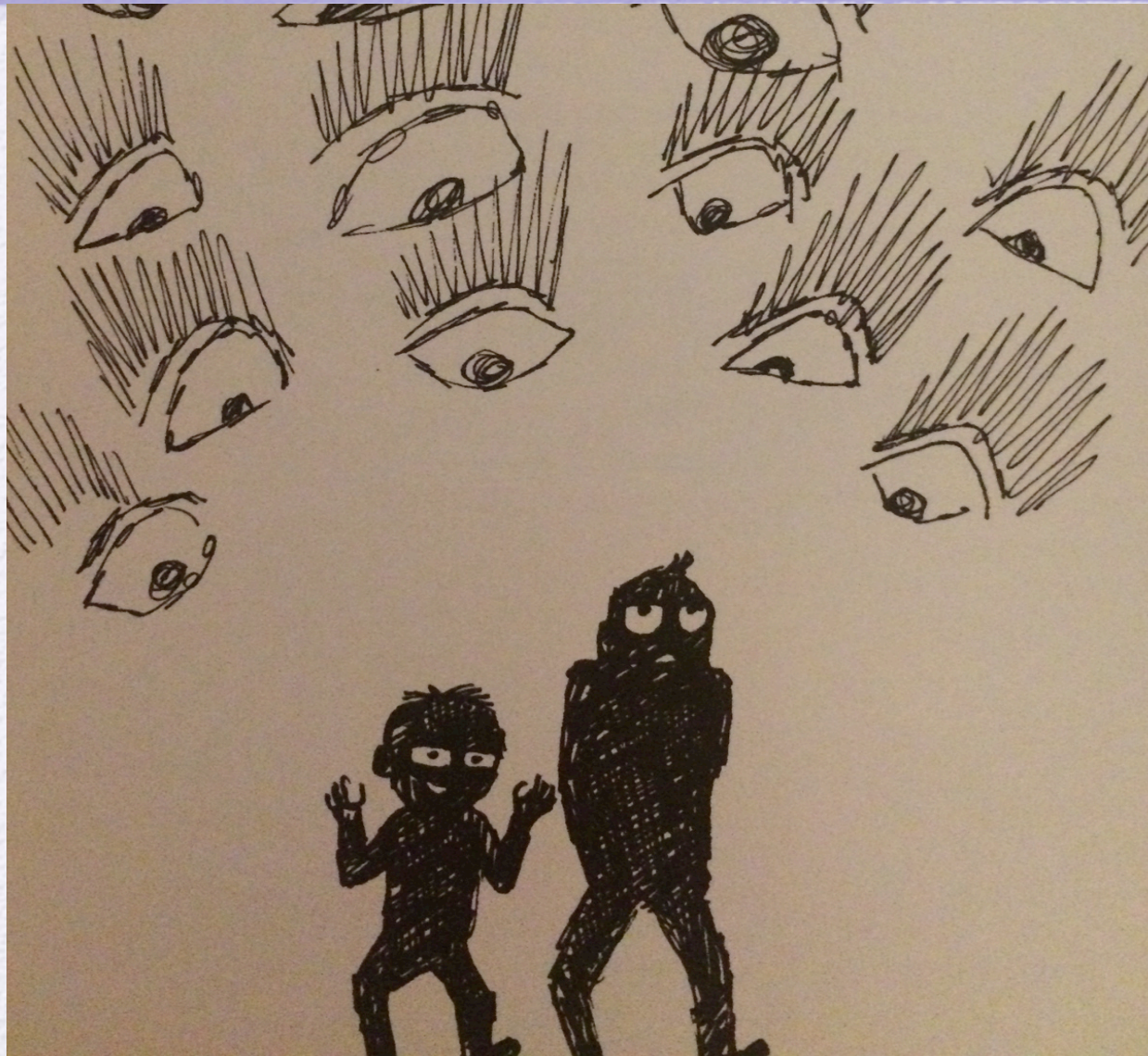
Temat: „Poznaj Marię, dziewczynę,
która lubi mieć plan”

Autystyczny umysł

- „autystyczny umysł”, jako prezentujący poznawczy sposób przyswajania wiedzy.
- osoby z ASD posiadają te same poznawcze deficyty, ale każda z nich ma swój własny, szczególny sposób ich prezentowania.

I znowu te spojrzenia !

Autyzm= deficyt

Jak osoba z ASD

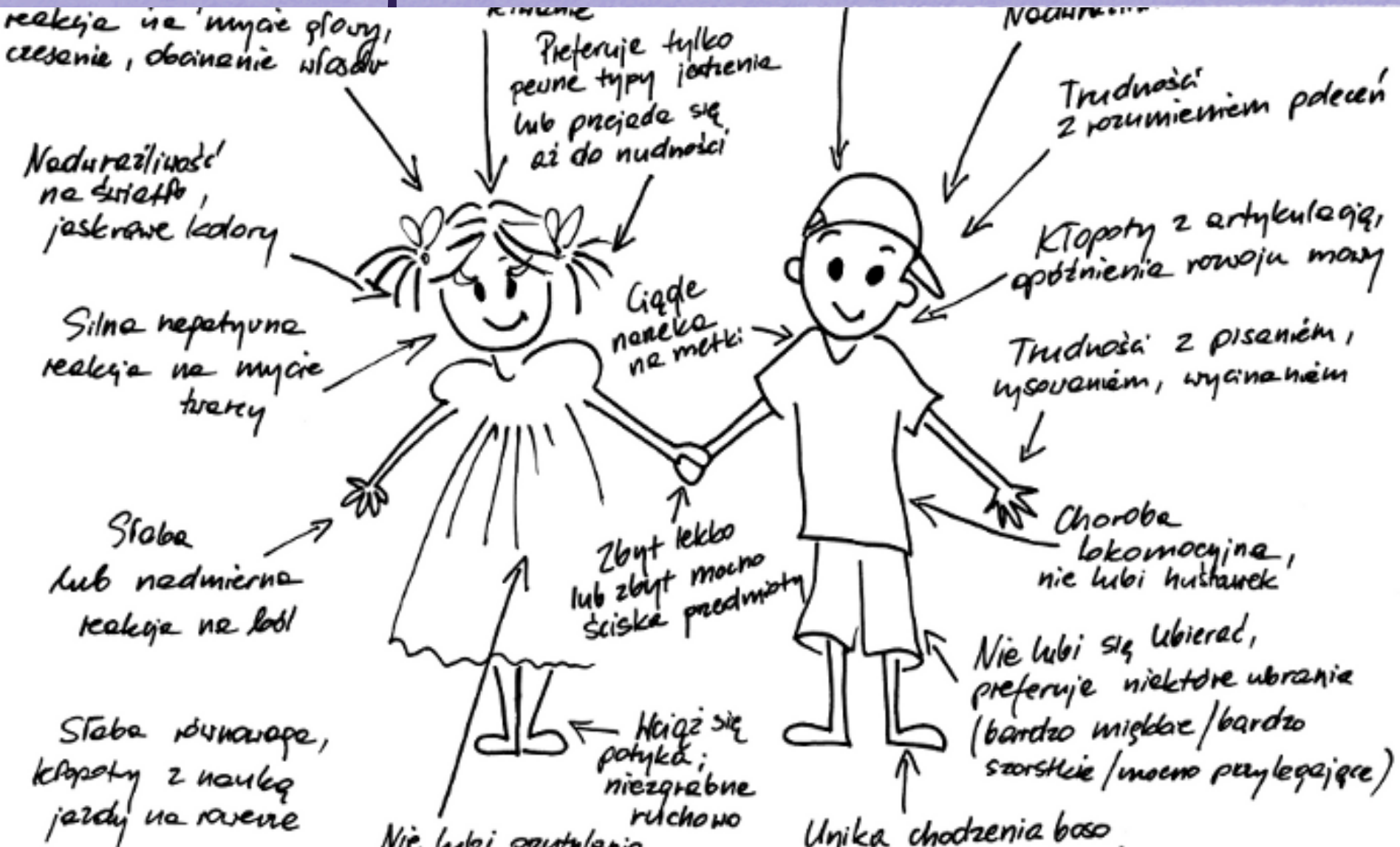
- gromadzi informacje
- organizuje informacje
- rozwiązuje problemy
- postrzega siebie i innych
- komunikuje się

KIEDY LUDZIE WIDZĄ MARIĘ PO RAZ PIERWSZY, KIEDY SIĘ Z NIĄ SPOTYKAJĄ, WOKÓŁ NIEJ TWORZY SIĘ MUR. MUR STRACHU PRZED NIEZNANYM I DZIWNYM. NA POCZĄTKU NIE WIEDZĄ, CO ROBIĆ, JAK SIĘ ZACHOWAĆ. JEDNAK CI, KTÓRZY POZNAJĄ MARIĘ, CHOĆBY NAWET PRZELOTNIE, SĄ OCZAROWANI TYM, ŻE MUR, KTÓRY SAMI WZNIĘŚLI, OKAZUJE SIĘ NIE AŻ TAK WYSOKI. RZECZYWIŚCIE, MARIA JEST BARDZO WYCZULONA NA ODRZUCENIE I ZBLIŻA SIĘ TYLKO DO TYCH, KTÓRZY SĄ GOTOWI OKAZAĆ JEJ ODROBINĘ ZAINTERESOWANIA I JEJ WYSLUCHAĆ. POZNAŁEM LUDZI, KTÓRZY ZAKOCHIWALI SIĘ W MARII PO ZALEDWIE KRÓTKIEJ ROZMÓWIE, GDY TYLKO ZOBACZYLI, ŻE WCALE NIE JEST TAK TRUDNO SIĘ Z NIĄ POROZUMIEĆ. MARIA JEST BEZPOŚREDNIA, NIE ZNA HIPOKRYZJI I UFA (PRAWIE) WSZYSTKIM, A KIEDY SIĘ DO CIEBIE UŚMIECHNIE... PRZEPADŁEŚ! ALE, PRZYJACIELE, UWAGA... MARIA NIE JEST DLA CIENIASÓW, JEŻELI SIĘ JEJ NIE PODOBASZ (ALBO PODOBASZ BARDZO),

MOCNO CIĘ USZCZYPNIE!

Problemy z przetwarzaniem

Trudności w uczeniu się wynikające z triady zaburzeń

- trudności **przyswajaniu informacji** od nauczycieli i rówieśników;
- trudności **łączeniem w całość** zdobytej wiedzy
- w przeciwieństwie do przyswajania małych jednostek informacyjnych
- trudności w obszarze używania **zwykłego stylu wypowiedania się** którego inne dzieci uczą się z łatwością i przyjmują za zrozumiały sam przez się.

Styl uczenia się uczniów z ASD

- **problemy z organizacją.** Im bardziej złożone zadanie tym większe prawdopodobieństwo, że uczeń zablokuje się i nawet nie rozpocznie jego wykonywania albo zaprzestanie wykonywania w trakcie.
- **uczniowie mają problem z zaplanowaniem podjęcia kroków potrzebnych do ukończenia złożonego zadania.**
- **nadwrażliwość słuchowa.** Uczniów mogą zdekoncentrować różne dźwięki albo mogą skoncentrować się na jakiś ruchomych obiektach i nie być w stanie odwrócić od nich uwagi.

Styl uczenia się uczniów z ASD

- **problemy z generalizowaniem wiedzy** – nie potrafią wykorzystać zdobytej wiedzy w innej sytuacji
- **nadmierna koncentracja na detalach**
- **trudności z koncentracją uwagi**
- **dysproporcja pomiędzy poszczególnymi umiejętnościami** oznacza, iż uczniowie mogą mieć wyjątkowe uzdolnienia w np. obszarze relacji przestrzennych ale nie są zdolne użyć tej zdolności z powodu braku umiejętności organizacyjnych

Środowisko

- Unikaj niespodzianek !
- Zapewnij uczniowi przewidywalne i bezpieczne otoczenie
- Zminimalizuj występowanie zmian
- Zaoferuj niezmienny codzienny rozkład zajęć; dziecko z ZA musi rozumieć codzienną rutynę i wiedzieć, czego oczekiwać, tak aby było w stanie skupić się na bieżących zadaniach;

Strategie: zapobieganie nadmiernemu zamartwianiu się

- dziecko jeszcze przed zmianą powinno poznać nowego nauczyciela,
- poznać swój nowy plan zajęć zanim zacznie brać w nich udział
- zwiedzić nową
szkołę

Początki strategii i zasady na lekcji

- posadź ucznia blisko nauczyciela w celu zmaksymalizowania możliwości słyszenia głosu nauczyciela i wyeliminuj „rozpraszacze”
- przekonaj ucznia by szukał pomocy gdy czuje się zakłopotany
- zachęcaj ucznia by poprosił w razie potrzeby o powtórzenie, uproszczenie czy zapisanie polecenia, jeśli jest ono dla niego niezrozumiałe
- Ustal jasne oczekiwania wobec ucznia dotyczące zajęć lekcyjnych, ale dostarcz mu także okazji do realizacji własnych zainteresowań

Co z uwagą?

- regularne przerwy dla poprawienia koncentracji: praca może być podzielona na części,
- przed rozpoczęciem chwilowej przerwy, ważne, aby wskazać jak wiele pracy zostało ukończone
- Często błędem jest oczekiwanie zbyt długiej koncentracji.

Jak postępować , gdy uczeń ma słabą uwagę

- Podkreślać istotne informacje
- Dzielić zadanie na części i monitorować regularnie pracę ucznia
- Udzielać informacji zwrotnej w celu podtrzymania uwagi
- Zadbać o ograniczenie czynników rozpraszających

Zdolności do konwersacji

- ucz umiejętności konwersacji w małych grupach
- ucz zasad i dawaj wskazówki dotyczące kolejności zabierania głosu w trakcie rozmowy, przerywania jej czy zmiany tematu
- wykorzystuj na zajęciach kasety audio i video z nagranyymi rozmowami
- wyjaśniaj metafory i wyrazy wieloznaczne

Polecenia

- rób przerwy między wydawaniem kolejnych poleceń i sprawdzaj czy zostały zrozumiane
- ogranicz liczbę pytań ustnych do takiej, z jaką uczeń jest sobie w stanie poradzić
- zachęcaj ucznia by poprosił w razie potrzeby o powtórzenie, uproszczenie czy zapisanie polecenia, jeśli jest ono dla niego niezrozumiałe
- pokazuj nagrania video w celu zidentyfikowania wyrażeń niewerbalnych i ich znaczenie

Wrażliwość emocjonalna

- uczeń może mieć trudności w radzeniu sobie ze społecznymi i emocjonalnymi wymaganiami stawianymi przez szkołę
- łatwo się denerwuje przez brak elastyczności w zachowaniu/postępowaniu
- często ma niskie poczucie własnej godności
- może mu trudno przychodzić tolerowanie popełniania błędów
- może być podatny na depresję
- może reagować gniewem i mieć ataki złości

Jak kontrolować stres?

- Naucz ucznia technik radzenia sobie z trudnymi sytuacjami i ze stresem
- pomóż uczniowi zrozumieć własne zachowania i reakcje innych
- chwal ucznia i mów mu co zrobił dobrze
- Naucz ucznia prosić o pomoc
- dostarcz takich doświadczeń/sytuacji, które wiążą się z dokonywaniem wyboru
- edukuj pozostałych uczniów
- korzystaj z wsparcia rówieśników w postaci systemu koleżeńkiego i sieci wsparcia rówieśników

Strategie: torowanie

- Torowanie stanowi przykład nowoczesnej strategii organizacyjnej,
- cel: zaznajomienie uczniów z materiałem lekcji bezpośrednio przed jej rozpoczęciem.
- Tworzy to jasną, przejrzystą sytuację,
- ogranicza stres i zwiększa szanse na powodzenie danego projektu.

Modyfikacja na lekcji

- wyznaczanie większej ilości czasu na ukończenie zadań
- zawężanie liczby problemów przedstawianych w tym samym czasie,
- przydzielanie uczniom alternatywnych zadań z wykorzystaniem metody wielokrotnego wyboru
- przekazywanie najważniejszych szczegółów danego tekstu czy materiału wraz z wskazówkami dla uczniów w formie pisemnej (Myles i Adreon, 2001).

Interwencje

behawioralne i emocjonalne

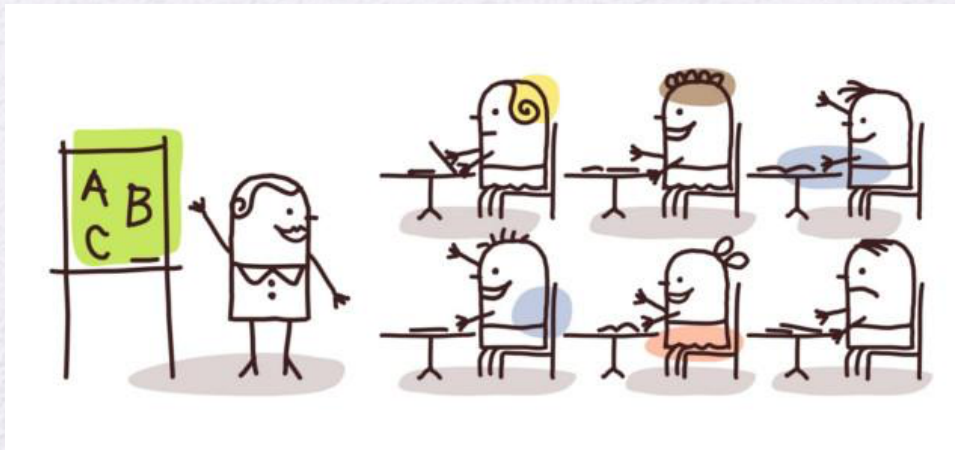
- Doświadczają bowiem wówczas lęku, przygnębienia, agresji, są nadpobudliwe i sfrustrowane.
- Postępowanie:
 - ✓ opisywanie właściwego wzorca zachowania dla danej sytuacji na kartce czy planszy, tak by uczeń czuł się spokojniej i pewniej czytając jej zawartość,
 - ✓ konsekwencja w okazywaniu dziecku cierpliwości oraz używanie ramówek słownych bądź obrazkowych (social story)

Przygotowanie lekcji w klasie, w której są uczniowie z ASD

- przedstaw jasno i konkretnie cel lekcji
- przedstaw przebieg lekcji w formie krótkiego **pisemnego planu lub zdjęć**
- ustal **słowa kluczowe** dla danego tematu
- stosuj **plany aktywności** (ilość i kolejność zadań, kolejne kroki w strategii prowadzącej do rozwiązania)
- stosuj **niekonwencjonalne techniki utrwalania** wiadomości (quizy, banery dotyczące szczegółowych zagadnień)

— Podstawowe podejście

- rozdawaj znaczące i motywujące nagrody
- bądź przewidywalny/a, konsekwentny/a i rzetelny/a
- sprawdzaj czy jesteś rozumiany/a
- unikaj abstrakcyjnych pojęć, żartów, związków frazeologicznych i sarkazmu
- dostarczaj okazji do przenoszenia umiejętności

Co to jest plan aktywności

- Naszą lodówkę lub biurko zdobi czasem kolekcja fiszek-przypominajek, po to aby kontrolować czas, własne zobowiązania i dotrzymywać terminów.
- Taką samą rolę dla OZA pełnią plany aktywności.
- Zanim zaczniemy je stosować wobec osoby z autyzmem musimy zbudować odpowiedni system motywacji.

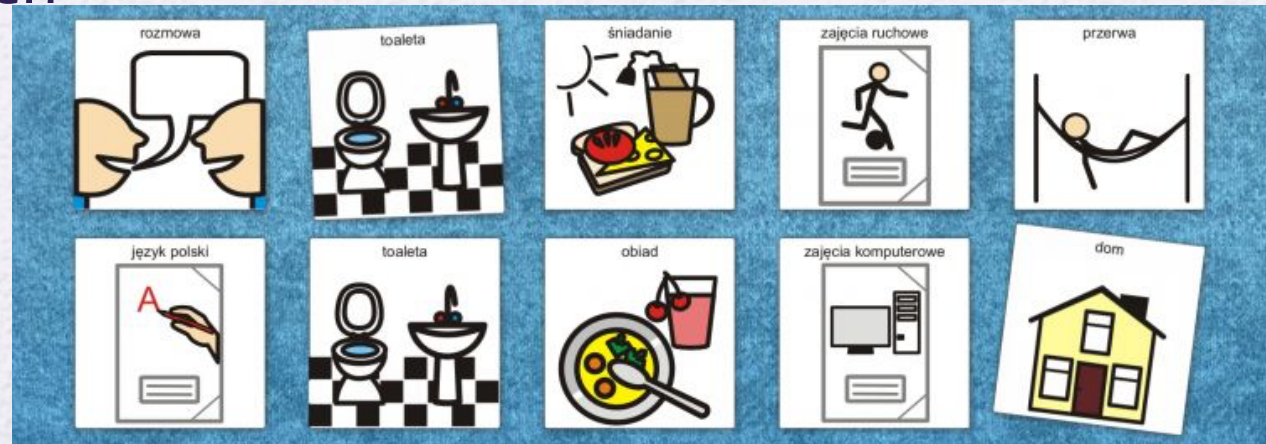
Dlaczego warto wprowadzić plan aktywności

- Uporządkowuje strukturę
- Daje poczucie bezpieczeństwa i przewidywalności
- Przyspiesza uczenie się
- Uczy organizacji czasu
- Pobudza do aktywności
- Uczy samodzielności i odpowiedzialności
- Pozwala wyeliminować zachowania zakłócające

Rodzaje planów aktywności

- Oparte na konkretach
- oparte na obrazkach, etykietach
- Pisane, samodzielnie konstruowane
- Dotyczące określonej czynności lub zadania
- Na jeden dzień
- Na tydzień

Kontrakty behawioralne

- Są to umowy pomiędzy nauczycielem, a uczniem, spisane w formie pisemnego kontraktu w celu przepracowania konkretnego zachowania
- Kontrakt powinien zawierać kryteria jego zaliczenia oraz długość trwania

Przygotowanie lekcji w klasie, w której są uczniowie z ASD

wsparcie wizualne **dla przekazywanych treści i wszystkich** wypowiedzianych informacji

- **Obrazki, zdjęcia, prezentacje** odzwierciedlające przekaz mówiony – **duże pomoce wizualne** (slajdy, rysunki na tablicy, zdjęcia, wydawnictwa popularnonaukowe),
 - **krótkie instrukcje do zadań (schematy, słowa i hasła)** na stolik ucznia
- - dyskusja- wizualna metoda wskazywania ucznia, który ma zabrać głos (obserwuj tempo reakcji w przenoszeniu uwagi z jednego mówiącego na drugiego)

Ucz konwersacji i dyskusji

- wizualna metoda wskazywania ucznia, który ma zabrać głos (obserwuj tempo reakcji w przenoszeniu uwagi z jednego mówiącego na drugiego)

Jasność przekazu

- daj wystarczająco dużo czasu na przetworzenie przekazanych informacji i podjęcie działania
- pomyśl nad rozbiciem nauki nowych umiejętności na mniejsze etapy, których nauka przebiegałaby stopniowo
- zaplanuj działania mające na celu uogólnianie nowych umiejętności i informacji, tak aby można je było przełożyć na różne sytuacje/przedmioty szkolne.

prace klasowe i sprawdziany

- Pytania otwarte mogą sprawiać uczniowi duży problem (chaos myśli, problemy z argumentowaniem)
- Należy jasno formułować oczekiwania
- Mniej stresującą formą są testy wyboru lub ocena prawda fałsz.
- Pomoc na starcie
- Sprawdziany dostarczane w formie elektronicznej